

AKROMEGLALIYA

Toğayeva Gulnora Siddiqovna

Ilmiy rahbar

SamDTU Endokrinologiya kafedrası asissenti.

Roziqov Nozimjon

SamDTU Pediatriya fakulteti 412- guruh talabasi

Xudoyberdiyev Giyosiddin

SamDTU Pediatriya fakulteti 412- guruh talabasi

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 20- mart 2023 yil

Ma'qullandi: 25-mart 2023 yil

Nashr qilindi: 28-mart 2023 yil

KEY WORDS

Akromegaliya, osteogenes,
somatotrop, gipotalamus,
gipofizar, somatostatin,
somatomedin.

ABSTRACT

Ushbu moqolada Akromegaliyo o'sish gormonining ortiqcha ishlab chiqarilishi yoki biologik faolligining ortishi hisobiga yuzaga keladigan neyroendokrin sindrom yoritilgan.

Ilk bor akromegaliya mustaqil kasallik sifatida 1886-yilla Pyer. Mari tomonidan yoritilgan. 1887-yilda Oskar Harinovskiy bu kasallik asosida gipofezning o'sma tabiatli giperfunksiyasi yotganini isbotladi. Akromegaliya (grekchadan olingan bo'lib akros - chetti, megas - yirik degan ma'nosi anglatadi). Bu patologiyada tananing boyiga emas, yumshoq taqimalar hisobiga eniga o'sishi kuzatiladi va skelet suyaklarining koproporsional periostal o'sishi ichki a'zolar og'irligining ortishi va moddalar almashivuning buzilishi xarakterli.

ETIOLOGIYASI.

Bir nechta mexanizimlarga ajratish mumkin.

- Somatostatin sekresiyasi yetishmovchiligi yoki somotolibrik ortiqcha sekresiyasi natijasida.
- Gipotalamus nazoratining buzilishi va o'sish garmoni yoki uning faol shakllarini mustaqil holda ortiqcha ishlab chiqarilishiga olib keluvchi gipofizda birlamchi o'sma jarayonining vujudga kelishi

Somatomedin hosil bo'lishini ko'payishi va aktivligi oshganda. Somatomedin suyak - bog'im aparatining o'sishiga tasir qiladi.

Asosiy sabablaridan biri, o'sish garmoni ishlab chiqaruvchi gipofiz adenomasi hisoblanadi, Bundan toahqari adabiyotlarda yozilishicha akromegaliyani rivojlanishiga bevorita va bilvosita ta'sir qiluvchi keng spektirdagi patologik va fiziologik xolatlar xos.

- Tez-tez xomiladorlik, tug'ruq, abortlar
- Psixoemotsional zo'riqishlar;
- Klimakterik va postpastration sindromlar
- Kalla suyagi jarohati, bosh miya chayqalishi bilan.
- Gipofizdan tashqari o'smalar
- MNS ga ta'sir qiluvchi spesifik va nospesifik infeksiyalar.

KLINIKA.

Ko'pincha 30-50 yoshda rivojlanadi ko'p hollarda ayollarda uchraydi. Chunki homiladorlik va uning nofiziologik kechishining o'zi ham somatotrop funksiyasining faollashuviga olib keladi.

AKROMEGLIYADA BEMOR SHIKOYATLARI.

Umumiy holsizlik, toliqish, mehnat qobiliyatining pasayishi, ko'p terlash, bosh og'rig'i, bazida bo'sh og'riqlari juda kuchli, surunkali va asabilashishga olib keladi. Ular asosan peshonachakka sohada qosh usti yoy sohasida, qanshar va ko'z olmasida joylashgan va gipofiz o'smasining turk egari diafrogmanning bosliishi, bazan esa miya qattiq pardasining birikish joyiga tomon tortilishi yoki kalla ichi bosimi ortishiga olib keladi. Bazi hollarda bemorlarning yagona shikoyati bo'lib, ko'z ko'rinishning o'zgarishi (burni, qulog'i, panjalari va tovonining kattalashishi) tishlar oralig'ining kattalashishi (diastema) hisobiga pastki jag'ning kattalashishi (prognatizm) kuzatiladi.

Bazida shifokorga jinsiy funksiyaning pasayishi 70-80% ayollarda amenoreyaga qadar hayz siklining buzilishi bilan kechuvchi akromegaliya bo'ladi, erkaklarda 30-45%. hollarda potensiyaning pasayishi va libido, syuningdek, spermatogenez pasayishi va urug' yo'llar atrofiyalanishi kuzatiladi, siydik -tosh kasalligi yoki qandli diabet belgilarining namoyon bo'lishi bu murojat qilishadi.

XULOSA.

Klinikaning yuzaga chiqish darajasi kasallik shakli, bosqichi va faollik darajasiga bog'liq. Kasalik ko'chishi xavfsiz sekin progressiyalanuvchi va xavfli bo'ladi xavfli shakli akromegaliya klinikasining tez progressiv namoyon b'olish va o'smaning zudlik bilan o'sib erta xiazmal sindrom belgilarining nomoyon qilishi bilan xarakterlanadi. Akromegaliyada ko'pincha tugunli yoki diffuz buqoq, bayrak usti bezining adenomotozi giperplaziyasi fibroz kistoz mastopatiya, bachadon fibromiomas, tuxumdon polikistozi va ichak polipozi yuzaga keladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Абрарова Д. Л., Негматова Г.Ш., Тогаева Г.С. « Клинико функциональный течения у больных сахарным диабетом 2 типа с автономной нейропатией». // The American Journal of Academic research. // Volume 2. (5) Стр 409-415.2022
2. Нарбаев А.Н. Тогаева Г.С. «The Use of daily continuous glucose monitoring in clinical practice». //The American Journal of medical sciences and pharmaceutical research. // Volume 2. Issue 9. 2020.Стр 82-85
3. Орипов Ф.С. Тогаева Г.С. «Распространенность диабетической стопы пациентов с сахарным диабетом 2 типа в Самаркандской области» //Биомедицина ва амалиёт журнали. Жилд 7. сон 5. С. 143-147. Тошкент 2022г.
4. Орипов Ф.С. Тогаева Г.С. «Структурные особенности клеток островков Лангерганса у потомства с аллоксоновым диабетом». Тиббиётда янги кун. № 2. 2020г. Бухоро, стр 218-220.
5. Орипов Ф.С. Тогаева Г.С. «Распространенность диабетической стопы пациентов с сахарным диабетом 2 типа в Самаркандской области» //Биомедицина ва амалиёт журнали. жилд 7. сон 5. С. 143-147. Тошкент 2022г.
6. Тогаева Г.С. «Уз-узини назорат қилиш мактабида ўқиган қандли диабет 2 тип билан касалланган беморларнинг клиник ва биохимиявий курсаткичлари». // Биомедицина ва амалиёт журнали 2 махсус сон. 2020 и Тошкент. 132-135-бет.

7. Togaeva Gulnora siddikovna., Oripov Firdavs Suratovich, Davranova Aziza Davranovna.: "Structural features of cells of the islets of Langerhans in offspring with alloxonic diabetes" (Review article). //Annals of the Romanian Society for Cell Biology 2021: P.158-162
8. Тогаева Г.С., Орипов Ф.С. «Наследственность сахарного диабета первого типа у детей как медико-социальная проблема». //Тиббиётда янги кун. 6(44) 22. Бухоро, СТР 261-265.
9. ogli Melikuziev, A. L. (2022). HISTORICAL AND MODERN CLASSIFICATION OF PARALINGUISTICS. *Academica Globe: Inderscience Research*, 3(10), 126-128.

